

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2282/2020
21.01.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Славица Крупез, адвокат у ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 8/20 од 22.01.2020. године, у седници већа од 21.01.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 8/20 од 22.01.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 22/19 од 15.08.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу накнади имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Чачку Ст 4/10 у износу од 150.970,35 динара са законском затезном каматом од 14.05.2007. године; ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове поступка у износу од 6.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 8/20 од 22.01.2020. године усвојена је жалба тужиоца и преиначена првостепена пресуда тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у поступку Привредног суда у Чачку у предмету Ст 4/10 исплати потраживање чија је висина утврђена закључком о листи потраживања Трговинског суда у Чачку од 14.05.2007. године у износу од 150.970,35 динара са законском затезном каматом од 19.02.2019. године до исплате на терет буџетских средстава Републике Србије намењених покрићу текућих расхода Привредног суда у Чачку, осим расхода за запослене и текуће одржавање објеката и опреме, одбијен тужбени захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ од 14.05.2007. године до 18.02.2019. године и обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 25.500,00 динара.

Против наведене другостепене пресуде тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд је установио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. става 2. тачке 2) Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен у предузећу са већинским друштвеним, односно државним, капиталом ПКС Латекс – ХЛЦ АД Чачак. Решењем Трговинског суда у Чачку Ст 3/06 (сада Ст 4/10) над ПКС Латекс – ХЛЦ АД Чачак је отворен стечајни поступак. Тужилац је у стечајном поступку благовремено пријавио своје потраживање из радног односа. Закључком Трговинског суда у Чачку Ст 3/6 од 14.05.2007. године утврђено је да је у целини основано потраживање тужиоца на име главног дуга у износу од 142.321,50 динара увећано за законску затезну камату од дана доспелости до дана покретања стечајног поступка у износу од 8.648,85 динара, што укупно чини износ од 150.970,35 динара.

Решењем Привредног суда у Чачку Р4 34/18 од 26.03.2018. године усвојен је приговор за убрзање поступка предлагача, овде тужиоца, и утврђено да је предлагачу у поступку Привредног суда у Чачку Ст 4/10 повређено право на суђење у разумном року. Стечајни поступак није окончан. Тужилац није наплатио своје потраживање.

Према становишту првостепеног суда, тужбени захтев није основан јер тужилац није доказао да своје потраживање није наплатио због дужине трајања поступка стечаја.

Према становишту другостепеног суда, тужбени захтев је основан јер је имовинска штета за тужиоца настала управо услед повреде права на суђење у разумном року које је утврђено судском одлуком, па је тужена одговорна за накнаду штете по принципима објективне одговорности.

ПКС Латекс – ХЛЦ АД Чачак је привредно друштво - дужник са већинским друштвеним, односно државним капиталом, па се у односу на његова дуговања конституишу и посебне обавезе Републике Србије. То је последица чињенице да се одредбом члана 86. става 1. Устава јемчи приватна, задружна и јавна својина, док се одредбом става 2. истог члана одређује да се постојећа друштвена својина претвара у приватну својину под условима на начин и у роковима предвиђеним законом. Претварање друштвене и државне својине у приватно власништво је уређено први пут 1997. године Законом о својинској трансформацији („Службени гласник РС“ број 32/97), а сада је на снази Закон о приватизацији донет 2014.године („Службени гласник РС“ број 83/14...20/16). У периоду од 1997. до 2015. године у више наврата су били прописани рокови за окончање поступка приватизације. Тужена је законским активностима - извршеним допунама и изменама Закона о приватизацији континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију. Поступак приватизације друштвеног и државног капитала још увек није окончан. Осим тога, законским наређењем конституисаним одредбом члана 20ж Закона о приватизацији била је прописана и забрана спровођења поступка извршења према субјекту приватизације, односно на његовој имовини. Овакве законске мере донете од стране

Скупштине Републике Србије објективно су онемогућиле благовремено и делотворно намирење потраживања запослених из радног односа према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом. Законским решењима објективно је онемогућено извршење судских одлука којима су запосленима била призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним, односно државним капиталом. Последица таквих законских решења се материјализује у коначној немогућности намирења (делимично или потпуно) потраживања запослених из радног односа и у поступку стечаја окончаном над субјектом приватизације са већинским друштвеним, односно државним капиталом. Из наведених разлога Република Србија по основу објективне одговорности одговара за накнаду штете, између осталих ситуација и у правној ситуацији која је предмет ове парнице, када бивши запослени пре отварања стечаја није стекао правноснажну пресуду за своје неизмирено потраживање по основу зарада, али је своје потраживање по том основу благовремено пријавио у стечају који је отворен над послодавцем – стечајним дужником и исто су му стечајни органи признали, а ни други повериоци нису оспорили па се исто потраживање сматра утврђеним у стечају. Република Србија одговара за пуни износ признатог потраживања, а ако је део наплаћен у стечају одговара за преостали износ, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. При наведеном треба указати и да према пракси ЕСЈП за одговорност државе по наведеном основу није од утицаја да ли је стечај окончан над послодавцем, те да је у својим одлукама поменути суд утврђивао обавезу Републике Србије и док је стечајни поступак још увек трајао (пресуде ЕСЈП у Стразбуру од 13.01.2015.године, у предмету Јовичић и други против Србије и од 21.07.2015.године, у предмету Љајић против Србије).

Према томе, сагласно Уставом прописаном јемству права на имовину и установљене опште обавезности судских одлука, Република Србија је била дужна да својом законодавном активношћу омогући делотворну заштиту имовине запослених исказане у висини потраживања која су им досуђена правноснажним судским одлукама по основу рада оствареног код послодавца са већинским друштвеним, односно државним капиталом, уколико су покренули поступак принудног извршења или у стечају пријавили досуђени износ као своје потраживање, као и када за иста немају правноснажну пресуду исходовану пре стечаја, али су потраживања пријављена и призната у стечају или су по оспоравању стечајних органа правноснажно утврђена у парницама. У противном, конституише се објективна одговорност Републике Србије за штету коју су претрпели запослени због немогућности да намире потраживања која су или досуђена правноснажним судским одлукама или утврђена одлукама стечајних органа. Из тог разлога је и у пресудама Европског суда за људска права изричито утврђена одговорност Републике Србије за штету коју трпе запослени због неизвршења њихових потраживања према послодавцу са већинским друштвеним, односно државним капиталом (одлуке Европског суда за људска права Качапор и други против Србије од 15.1.2008. године и Влаховић против Србије од 16.12.2008. године). Тај суд је утврдио одговорност Републике Србије за материјалну штету која је једнака висини неизмиреног потраживања запослених утврђених правноснажном судском одлуком. На истом становишту је утемељена и судска пракса Уставног суда (одлуке Уставног суда Уж 775/2009 од 19.04.2012.године, Уж 4589/2012 од 15.7.2015. године, Уж 2897/2015 од 2.3.2017. године, Уж 5920/2015 од 6.3.2017. године и Уж 7263/14 од 11.1.2018. године).

Врховни касациони суд је, на основу члана 414. става 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић